

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM 2018/2019

Střední škola technická a obchodní, Dačice, Strojírenská 304

Obsah:

1. Východiska tvorby PP

1.1 Cíl programu

1.2 Garant programu a jeho spolupracovníci

1.3 Popis výchozí situace

1.3.1 Charakteristika školy a její specifika

2. Informační zdroje

2.1 Vnitřní informační zdroje

2.2 Vnější informační zdroje

3. Analýza současné situace

4. Cíle PP

4.1 Krátkodobé cíle

4.2 Dlouhodobé cíle

5. Metody práce

5.1 Aktivity pro žáky

5.2 Aktivity pedagogů

5.3 Spolupráce s rodiči

6. Plán evaluace

7. Přílohy

1. Východiska tvorby PP Střední školy technické a obchodní, Dačice, strojírenská 304

Preventivní program školy je zpracován na základě Metodického pokynu k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT ČR č. j.: 21291/2010-28), který do prevence rizikového chování zařazuje předcházení zejména následujícím rizikovým jevům: agrese, záškoláctví, šikana, kyberšikana, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, vandalismus, závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling, rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, spektrum poruch příjmu potravy, negativní působení sekt a sexuální rizikové chování.

1. 1. Hlavní cíl programu

Základním principem strategie prevence rizikového chování je na SŠTO, Dačice, Strojírenská 304 výchova žáků ke zdravému životnímu stylu s cílem zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech, jejich sociální a osobnostní rozvoj i rozvoj jejich komunikačních dovedností. Předcházení rizikovému chování na škole slouží začlenění PP do osnov a učebních plánů školního vzdělávacího programu školy, zapracováním do školního řádu a vnitřního řádu a řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole. PP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráce se zákonnými zástupci žáků školy. Velmi důležitou oblastí je podpora smysluplného využívání volného času.

1. 2. Garant programu a jeho spolupracovníci

- Za koordinaci preventivních aktivit zodpovídá školní metodik prevence
- Mgr. Věra Tomanová (dále jen ŠMP),
- ŠMP spolupracuje s ostatními pedagogickými pracovníky školy, s odborníky a institucemi zabývajícími se problematikou rizikového chování žáků,
- ŠMP seznamuje ředitele školy s aktualizovaným programem,
- ředitel školy je garantem PP.

1. 3. Popis výchozí situace (vnitřní a vnější zdroje)

1. 3. 1. Charakteristika školy a její specifika

Typ školy:

Střední škola na malém městě sídlící ve dvou budovách (teoretické výuka - ulice Strojírenská 304, praktické vyučování - ulice Učňovská 529). Škola je moderně vybavená učebnami, v prostoru školy je venkovní hřiště, nádvoří, které slouží k výuce tělesné výchovy a volnočasovým aktivitám. Škola má dlouholetou tradici, teoretická výuka probíhá v současnosti v budově, která je v provozu od roku 1984. Spádovou oblastí školy je okres J. Hradec a některé oblasti kraje Vysočina. *Počet žáků školy: 284. Počet tříd: 14.*

Obory:

čtyřleté s maturitou – Mechanik seřizovač, Ekonomika a podnikání;

dvouleté s maturitou – Podnikání (denní a tříleté dálkové);

tříleté obory s výučním listem – Obráběč kovů, Kadeřník, Truhlář;

jednoleté obory s výučním listem – Elektrikář.

Rizikové faktory: S problémovým chováním žákům se lze setkat často mimo vlastní prostor školy, v době před zahájením a po skončení vyučování, příp. během přestávky na oběd; žáci školy kouří nedaleko od školy, na parkovišti strojírenské firmy THK.

Riziková místa: Rizikovými místy ve škole jsou zejména prostor šaten a prostory WC; rizikovým místem je i bezprostřední okolí školy, dále pak prostory v ulici Učňovská, kde probíhá odborná příprava žáků. Jisté riziko představuje pro žáky i přesun z budov škol na autobusové nádraží, kde se zdržují před odjezdem do svého bydliště.

2. Informační zdroje

2. 1. Vnitřní informační zdroje

Odborná a metodická literatura:

Učitelské noviny

Nešpor K.: Prevence problémů působených návykovými látkami na školách

Nešpor K.: Drogy – poznej svého nepřítele

Nešpor K.: Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách

Kandus J.: Epištoly k smělým kuřákům

Řekni drogám ne

Presl J.: Drogová závislost

Dufková I.: Domácí násilí

Kolář M.: Bolest šikanování

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže, č. 218/2003 Sb.

Zákon o sociálně právní ochraně dětí, č. 359/1999 Sb.

Webové stránky školy:

www.skolatrochujinak.cz

e - mailová adresa ŠMP:

tomanova@isstocjz

2.2. Vnější informační zdroje

Webové stránky: viz příloha č. 6

Kontakty na organizace:

1. PPP Jindřichův Hradec, Pravidova 837/II Částkova 78, 377 01

Vedoucí pracoviště, psycholožka PhDr. Dana Šrámková, tel. 384 388 133,
email: ssramkova@pppcb.cz

Mgr. Davidová Petra – metodik prevence, email metodik.jh@pppcb.cz

Mgr. Jana Kalvodová – psycholožka, tel. 724 831 374

2. Policie ČR, obvodní oddělení Dačice, Havlíčkovo náměstí 98/1380, 380 01 Dačice,

tel.: 974 233 710, email oo.dacice@pcr.cz

3. Metha, z.ú., Terénní protidrogový program, Pravidova 837/II, 377 01, Jindřichův Hradec, Telefon/fax: 775 567 703 kontaktní osoba Ing. Tomáš Havel, E-mail: tpmeta@centrum.cz

4. Středisko výchovné péče Jindřichův Hradec, Janderova 147/II, 377 01 Jindřichův Hradec, tel.
384 351 366, 777 356 748, Email: svp.jh@seznam.cz, Web: <http://svp.jh.skolniweb.cz>

5. Odbor sociálních věcí Městského úřadu v Dačicích, Palackého náměstí 1/1, 380 13 Dačice, Věra
Janáková, vedoucí odboru, tel.: 384 41 213, Email: socialni@dacice.cz

3. Analýza současné situace

Analýza problematiky rizikového chování žáků ve škole je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin rizikového chování a vytýčení cílů prevence.

V předchozím roce jsme se setkali na naší škole především s těmito typy rizikového chování: záškoláctví, náznaky šikany, nevyrovnané vztahy mezi žáky zejména tříletých oborů, drobnými krádežemi.

Ke stanovení cílů programu byla provedena evaluace preventivních aktivit loňského školního roku.

Z evaluace rizikového chování z předchozího roku vyplývá, že bychom měli důsledněji vést žáky k odpovědnosti za své chování a jednání, vyžadovat striktně dodržování školního řádu a pravidel slušného a bezpečného chování, zlepšit komunikaci mezi žáky, mezi žáky a učiteli.

U žáků se objevuje větší závislost na komunikačních médiích, zejména na mobilních telefonech, internetu. Měli bychom se snažit odbourat, alespoň v určité míře, tuto závislost a přimět žáky k tomu, aby se dokázali v hodinách soustředit na výuku, komunikační média používali jen pro výuku.

S ohledem na vyšší počet zameškaných hodin u žáků zejména vyšších ročníků všech oborů v loňském roce je třeba usilovat o to, aby se procento absence snížilo a dbát důsledně na její přesnou evidenci a kontrolu. V případě dlouhodobé či opakované absence je nutné žádat potvrzení od lékaře (Školní řád SŠTO, Dačice, Strojírenská 304).

Ve škole přibývá žáků s nadváhou, žáků, kteří se omlouvají v hodinách tělesné výchovy, že nemohou cvičit, jsou unavení. Zamysleme se nad tím, jak žáky více motivovat k fyzické aktivitě, k zájmu o pohyb.

Pedagogové školy mají zájem o další vzdělávání pedagogů v rámci prevence rizikového chování na téma konflikty s žáky a jejich řešení.

V preventivních aktivitách se zaměříme jak na žáky, tak na učitele.

4. Cíle MPP

4.1. Krátkodobé cíle

Pro žáky

- Na začátek studia tříletých a čtyřletých oborů je zařazen adaptační kurz, díky jehož realizaci předpokládáme zahájení spolupráce a komunikace mezi žáky navzájem i mezi žáky a třídním učitelem a vytvoření pozitivních sociálních vazeb ve třídě.
- V průběhu celého školního roku budeme důsledně sledovat absenci všech žáků a při pravidelných třídnických hodinách budeme žákům připomínat nutnost docházky jako základního předpokladu k úspěšnému ukončení studia.
- V průběhu školního roku snížíme počet zameškaných hodin u žáků vyšších ročníků tříletých a čtyřletých oborů.
- V průběhu roku budeme důsledně dbát na dodržování školního řádu a zásad slušného chování.
- V průběhu roku se budeme snažit motivovat žáky k větší pohybové aktivitě a snížení závislosti na komunikačních médiích.

Pro rodiče

- Zlepšíme spolupráci s rodiči a motivaci rodičů k většímu zájmu o prospěch a absenci jejich dětí, budeme je motivovat k účasti na třídních schůzkách i dnech otevřených dveří školy.

Pro učitele

- Na začátku školního roku 2018/2019 budou pedagogům poskytnuty zdroje (literatura, webové stránky) a aktuální informace z oblasti prevence. Zdroje, aktuální informace lze využívat v třídnických hodinách, v práci s třídním kolektivem.

4.2. Dlouhodobé cíle

- Chceme vytvořit funkční preventivní program školy tak, že se do procesu jeho tvorby a realizace zapojí všichni pedagogičtí pracovníci školy.
- Budeme usilovat o získání podpory a pochopení všech pedagogických pracovníků školy v otázce nutnosti prevence a její realizace, budeme i nadále podporovat průběžné vzdělávání pedagogů v oblasti prevence rizikového chování.
- Budeme se snažit zlepšovat komunikační a asertivní dovednosti žáků, jejich sebeovládání a nenásilné zvládání konfliktů formou interaktivních metod přímo ve výuce.
- Prostřednictvím působení v pravidelných třídnických hodinách chceme zvyšovat sociální kompetence žáků, vést je k zodpovědnosti za svoje chování.
- Neustálým zlepšováním školního prostředí a podpory pozitivního klimatu ve škole chceme žákům zajistit příjemné a podnětné prostředí tak, aby do školy chodili „rádi“.
- Usilujeme o zapojení jiných organizací do preventivního programu školy, budeme se snažit využívat nabízené programy nestátních organizací a financovat další vzdělávání pedagogů.
- Chceme i nadále usilovat o rozvíjení dobrých vztahů mezi školou a rodinou, podporovat různé formy spolupráce rodičů se školou.
- Budeme i nadále pravidelně navštěvovat a vyhledávat tematická divadelní a filmová představení, přednášky a besedy s odborníky, nabízet četbu knih a časopisů s danou tematikou tak, abychom zvyšovali informovanost žáků v problematických oblastech.
- Nabídneme rodičům didaktické materiály a poradenskou činnost v pravidelných konzultačních hodinách.
- Zajistíme, aby byli všichni pracovníci školy seznámeni s programem prevence proti šikaně. Budeme usilovat o snížení počtu projevů rizikového chování u žáků školy (záškoláctví, potírání projevů šikany, agrese atd).
- Vytvoříme dlouhodobou funkční strategii školy v oblasti primární prevence.
- Budeme usilovat o posílení právního vědomí žáků a jejich smyslu pro respektování mravních hodnot a společenských norem.
- Chceme ve škole udržet příznivé sociální klima tak, aby zde vládla pocit důvěry, dělná atmosféra a žáci se mohli vzdělávat v prostředí pohody a klidu.
- Chceme žáky vést a vychovávat ke zdravému životnímu stylu a osvojení si pozitivního sociálního chování.

5. Metody práce

Minimální preventivní program je koncipován jako dlouhodobý a komplexní.

5.1. Aktivity pro žáky

- výukové bloky, zaměřené na **nespecifickou prevenci**, která se zabývá posilováním zdravého způsobu života, vlastního sebehodnocení, posílením vztahů s vrstevníky a rodinou, otevřenost a komunikaci (realizace ŠMP, učitelé OBN a odborných předmětů, PPP),
- tvorba nástěnek zaměřených na aktuální témata
- akce pořádaná žáky – peněžní sbírka Liga proti rakovině.

Celoročně

Sportovní soutěže

Účast na celoročních sportovních soutěžích v rámci vyučování i ve volném čase podporuje zájem žáků o smysluplné využívání volného času a podporuje zdravý životní styl.

Celoročně

Charitativní sbírka Liga proti rakovině

Celoroční aktivita žáků, která podporuje zájem o celospolečenské problémy a dobrovolnou aktivitou se zapojit do pomoci potřebným. Aktivita je pořádaná ve volném čase žáků.

Specifická všeobecná primární prevence:

- přednášky a interaktivní besedy (v rámci školy, spolupráce s PPP, s dalšími organizacemi),
- volnočasové aktivity – sportovní, kulturní (úsek mimo vyučování),
- jednorázové sportovní akce,
- poradenská činnost – VP, ŠMP, ŘŠ,
- kulturní akce: návštěvy výstav, filmových představení, exkurzí.

Přehled akcí

Specifická prevence primární prevence

Září 2018

Adaptační kurz 1. ročníků

Jednorázová aktivita s návazností na další práci, má především napomoci vzájemnému seznámení žáků i seznámení žáků s jejich třídními učiteli; TU má možnost monitorovat potencionální problémové žáky či problémové situace; kurz organizuje ŠMP ve spolupráci s VP a TU, předpokládaný počet žáků v programu je 45; výstupem aktivity je seznámení žáků a počátek dobré spolupráce.

Přednáška Vztahy, sex, AIDS

Interaktivní přednáška s následnou besedou na téma Vztahy a sex se zaměřením na rizikové sexuální chování. Cílem je seznámit žáky 1. ročníků s nebezpečím sexuálně přenosných nemocí a jejich prevence.

Říjen 2018

Setkání s pracovníky Policie ČR, organizace přednášky o kriminalitě mládeže. Cílovou skupinou jsou žáci 1. ročníků. Cílem je rozvinout diskuzi o nejčastějších přestupcích, příp. trestných činech, páchaných mladistvými, příp. o příčinách dopravních nehod způsobených mladistvými.

Listopad 2018

Beseda na téma Finanční gramotnost pro žáky druhých ročníků všech oborů. Cílem je osvětlit žákům dluhovou problematiku, ukázat jim, jak si sestavit osobní a rodinný rozpočet, na co si dát pozor při podepisování smluv, jak se nestát obětí dluhů, navrhnout možnosti řešení při zadlužení, upozornit na kontakty na pomáhající organizace.

Prosinec 2018

Setkání žáků druhých ročníků s odborníkem zabývajícím se tématem Zdravý životní styl, výživa, pohyb, prevence vzniku nadváhy, závislosti na jídle, provede s žáky testy zdatnosti.

Únor – březen 2019

Přednášky k tématům poruchy příjmu potravy a zdravého životního stylu

Přednášky budou primárně určeny žákům třetích ročníků, zaměřeny na aktuální témata a upevnění správných postojů v oblasti výživa a životního stylu.

Duben – květen 2019

Přednáška Pít, či nepít?

Přednáška určená žákům učebních oborů je zaměřená na upevnění správných postojů a uvědomění si nebezpečí alkoholismu při dlouhodobé konzumaci alkoholu, také rizik s tím spojených.

Žáci maturitních oborů druhého a třetího ročníku se zúčastní programu na podporu komunikace, nácviku sociálních dovedností, přátelství, podpora, důvěra, jak jsem vnímán.

Celoročně

Školní výlety, exkurze, kulturní akce

Aktivity jednotlivých tříd, které podporují spolupráci a sounáležitost jednotlivých skupin během neformální aktivity. TU monitoruje složení skupiny a kooperaci, problémové žáky či aktivity.

Specifická selektivní prevence v současné době je plánována v třetím ročníku tříletého oboru Obráběč kovů a Kadeřník, pro kterou je sestaven plán intervence.

5.2. Aktivity pedagogů

- vzdělávací semináře pedagogů (v rámci školy, KCVJŠ, NIDV, CPPT, ZČU aj.);
- *vzdělávání ŠMP* – absolvování seminářů dle nabídky odborných pracovišť a PPP v J. Hradci;
- *vzdělávání VP* – semináře dle nabídky;
- *pro všechny pedagogy* – **samostudium k tématům: agresivita, šikana, konflikty;**
- porady pedagogů – ŠMP informuje ostatní pedagogy o novinkách v resortu PP;
- aktuality v rámci PP jsou vyvěšovány na nástěnku ve sborovně, rozesílány e-mailem.

5.3. Spolupráce s rodiči

Rodiče mohou kontaktovat pedagogické pracovníky pomocí e-mailu, telefonu nebo si mohou domluvit osobní schůzku.

Na začátku roku jsou rodiče informováni o konzultačních hodinách třídních učitelů, školního metodika prevence a výchovného poradce. Jednou za pololetí jsou realizovány třídní schůzky. Na třídních schůzkách jsou rodiče informováni o postupech v rámci prevence rizikového chování, aktuálně na kouření nezletilých žáků, alkoholismus, šikanu a jiné projevy rizikového chování.

Známky ze všech předmětů jsou zveřejňovány na stránkách školy, průběžná aktualizace je samozřejmostí.

V případě problému (výchovního, studijního, zdravotního, sociálního atd.) se žákem jsou rodiče školou kontaktováni, informováni o problému. Společně (žák, rodiče, škola) problém řeší.

Rodiče mají PP k dispozici na webových stránkách školy.

Rodiče jsou hromadně informováni prostřednictvím internetových stránek školy o všech změnách ve školním rozvrhu, o školních akcích a dalších aktivitách.

6. Plán evaluace

Zda bylo dosaženo cílů preventivního programu, budeme zjišťovat pozorováním po celou dobu běhu preventivních aktivit ve školním roce. V průběhu celého roku budou probíhat jednotlivé preventivní aktivity, po jejichž skončení získáme zpětnou vazbu dotázaním žáků i pedagogů.

Minimální preventivní plán může být doplňován dle potřeby na základě získání dalších poznatků.

Mgr. Věra Tomanová

Ing. Pavel Kopačka

školní metodik prevence
ředitel školy

Přílohy

1. Krizový plán školy – strategie postupu řešení v případě zjištění rizikového chování
2. Školní program proti šikanování

Příloha č. 1:

Krizový plán školy - strategie postupu řešení v případě zjištění rizikového chování

Dojde-li k porušení školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy nebo výskytu jiného rizikového chování (šikana, rasismus, ...), bude postupováno dle školního řádu a metodického pokynu MŠMT ČR č. j.: 21291/2010-28 takto:

1. individuální pohovor se žákem (dle konkrétní situace s třídním učitelem, výchovným poradcem, metodikem prevence nebo ředitelem)
2. podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
3. doporučení a zprostředkování kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů kontaktování sociálního odboru a oddělení péče o dítě
5. v případě dealerství učinit oznámení na Policii ČR.

Postup školy při vzniku problémů v oblasti zneužívání návykových látek

I. U žáka byly nalezeny nelegální drogy

1. Učitel odebere za přítomnosti svědka látku a uloží ji na bezpečné místo (do školního sejfu) s písemným záznamem o případu.
2. Oznámí tuto skutečnost řediteli školy.
3. Učiteli není dovoleno bez svolení zákonného zástupce (plnoletého žáka) provádět šetření. To je oprávněna činit pouze Policie ČR u osob podezřelých ze zneužívání drog.

4. Ředitel školy informuje rodiče žáka a rozhodne, zda je nutné postoupit případ Policii ČR.
5. Ředitel školy rozhodne o případném potrestání žáka a prostřednictvím TU informuje rodiče.

II. Na půdě školy je nalezen žák pod vlivem drog nebo alkoholu, nebo trpí abstinenčními příznaky

1. Učitel, který nalezne žáka pod vlivem drog nebo alkoholu, nebo žáka trpícího abstinenčními příznaky, zajistí žákovi bezpečnost (zajistí okamžitě dohled jiného pedagogického pracovníka a okamžitě kontaktuje rodiče, případně zdravotnické zařízení).
2. Učitel případ okamžitě nahlásí vedení školy.
3. Učitel provede ve spolupráci s výchovným poradcem či metodikem prevence zápis o daném případě.
4. Ředitel školy informuje rodiče žáka a rozhodne, zda je nutné postoupit případ policii z důvodu zneužívání a distribuce drog.
5. Po návratu žáka do školy provede třídní učitel, případně výchovný poradce, pohovor se žákem. Doporučí mu rozhovor s odborníkem, zpočátku třeba přes linku důvěry, dále mu doporučí kontakt na odborníky ze zdravotnického zařízení (K-centra, PPP, apod.).
6. Ředitel školy rozhodne o případném potrestání žáka a prostřednictvím TU informuje rodiče.

III. Žák se svěří s tím, že užívá drogy

1. Učitel nabídne žákovi radu a podporu nebo se obrátí na výchovného poradce. Ten doporučí žákovi konzultaci s odborníkem, např. ze zdravotnického zařízení, K-centra, PPP apod., případně se žakovým souhlasem příslušné zařízení (např. PPP) okamžitě kontaktuje.
2. Pokud půjde o nezletilého žáka, je nezbytné ho přesvědčit o nutnosti kontaktovat rodiče a vše jim vhodnou formou oznámit. Zachování mlčenlivosti je vzhledem k věku žáka nevyhovující pro obě strany.

IV. Na půdě školy byly nalezeny drogy nebo vybavení k jejich užívání

1. Nálezce z řad učitelů uloží nalezené návykové látky, příp. vybavení k jejich užívání na bezpečném místě.
2. Provede záznam o případu za přítomnosti svědka.
3. Informuje ředitele školy nebo jeho zástupce.

4. Ředitel školy nebo jeho zástupce kontaktuje policii.

V. Žák je přistižen při prodeji drog

1. Pedagog či jiný pracovník školy odebere látku a uloží ji na bezpečném místě (do školního sejfů) se záznamem o případu a za přítomnosti svědka.

2. Pedagog či jiný pracovník školy kontaktuje výchovného poradce či metodika prevence a ten prodiskutuje případ se žákem. Provede zápis o pohovoru.

3. Pedagog či jiný pracovník školy vše oznámí řediteli školy.

4. Ředitel školy kontaktuje policii z důvodu porušení § 217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy mládeže) a prostřednictvím třídního učitele vše oznámí rodičům žáka.

5. Ředitel školy rozhodne o případném potrestání žáka a prostřednictvím TU informuje rodiče.

Postup školy v případě neomluvené či zvýšené omluvené absence žáků

1. Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanoví Školní řád SŠTO.

2. Školní docházku žáků své třídy eviduje třídní učitel.

3. Na prevenci záškoláctví se podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence ve spolupráci s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka.

Součástí prevence je:

- pravidelné zpracování dokumentace o absenci žáků
- součinnost se zákonnými zástupci
- analýza příčin záškoláctví, včetně přijetí příslušných opatření
- výchovné pohovory se žáky.

4. Třídní učitel je povinen sledovat jak omluvenou, tak neomluvenou absenci žáka. V případě, že se žák neúčastní po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není omluvena, informuje TU ředitele školy, který vyzve písemně zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody žákovy nepřítomnosti; zároveň

upozorní, že jinak bude žák posuzován, jako by vzdělávání zanechal. Žák, který do 10 dnů od doručení výzvy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, může být posuzován, jako by vzdělávání zanechal, a tímto dnem přestává být žákem školy.

Příloha č. 2:

Školní program proti šikanování

Program je vytvořen na základě Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28 a Metodického pokynu MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č. j. 22294/2013-1.

Existence programu proti šikanování vymezuje postoj školy vůči problému výskytu šikany na školách.

Program proti šikanování má přispívat k vytváření bezpečného prostoru, respektujícího a vstřícného prostředí ve škole. Zaměřuje se především na prevenci šikany a nabízí postupy pro případ řešení šikanování. Je určen pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům školy a stejně tak žákům a jejich rodičům.

Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli, a to zejména:

- podpora solidarity a tolerance
- podpora vědomí sounáležitosti
- vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- rozvoj spolupráce mezi žáky a jejich vzájemného respektu
- rozvíjení jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Základní pojmy

Šikanování se rozumí jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedince nebo skupiny vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí, nebo z nejrůznějších

důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování, až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, pak se jedná o tzv. kyberšikanu.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Verbální šikana jsou slovní útoky v podobě nadávek, pomluvy, ponižování, zesměšňování, vyhrožování.

Kyberšikanou se rozumí útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.

Fyzickou šikanou se rozumí fyzické útoky různého typu (od házení papírků a jiných předmětů po bití apod.), záměrné ničení a poškozování věcí oběti, krádeže apod.

Smíšenou šikanou se rozumí kombinace verbální a fyzické šikany.

Jak poznat šikanu?

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

Žák je o přestávkách často osamoceny, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.

Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.

O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.

Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.

Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.

Stává se uzavřeným.

Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.

Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.

Jeho oděv může být zašpiněný nebo poškozený.

Stále postrádá některé ze svých věcí.

Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí, nebo používá nepravděpodobné výmluvy.

Mění trasu své cesty do školy a ze školy.

Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.

Nedovede uspokojivě vysvětlit, jak si způsobil odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány.

Je třeba věnovat pozornost zejména mladším žákům, příp. žákům do třídy nově zařazeným.

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.

Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.

Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu, nebo za něj platil.

Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.

Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.

Fyzické útoky, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.

Rvačky, v nichž je jeden z účastníků zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Stádia šikany podle Koláře

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které lze pro přehlednost označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Čeho by si měli všimnout rodiče?

Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.

Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.

Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.

Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztrácí chuť k jídlu.

Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.

Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).

Dítě usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu (např. "Nechte mě!").

Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.

Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.

Dítě se odmítá svěřit se s tím, co je trápí.

Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.

Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.

Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, někdy projevuje i zlobu vůči rodičům.

Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, může ráno zvracet, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)

Dítě se vyhýbá docházce do školy.

Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

Co dělat v případě podezření na šikanu

Pokud se dítě svěří se svým trápením, důvěřujte mu, podpořte ho a slibte mu pomoci.

Pokuste se zjistit co nejvíce informací.

Informujte školu o podezření na šikanování. Obrátit se můžete na třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo vedení školy. Navštivte školu.

Při řešení problému spolupracujte se školou. Budeme respektovat požadavek na zachování důvěrnosti informací.

Co udělá škola?

Zmapování situace

V průběhu prvního pololetí školního roku bude monitorováno chování žáků školy, žáci budou hodnotit své vztahy se spolužáky. Na základě získaných informací a ve spolupráci s třídními učiteli bude pracováno s jednotlivými třídami a skupinami.

Motivace pedagogů pro změnu, další vzdělávání pedagogů.

Na začátku roku seznámí ŠMP všechny pedagogické pracovníky školy s programem proti šikanování, proškolí je ve znalostech dané problematiky a seznámí je s postupem řešení v případě šikany. Pedagogové budou dále motivováni a vybíráni pro další vzdělávací semináře k problematice šikany a jiného rizikového chování.

Výchovná komise

Tvoří ji ředitel školy, zástupci ředitele pro teoretické vyučování, zástupce ředitele pro praktické vyučování, školní metodik prevence, výchovný poradce a třídní učitel. Je ustavena pro případ řešení závažnějších situací týkajících se šikany.

Společný postup při řešení šikanování

Kdy je nutné začít vyšetřovat šikanu?

Rodiče oznámí podezření na šikanování, nebo žádají o vyšetření týrání jejich dítěte

Dojde k „provalení“ šikanování (učitel je svědkem fyzického útoku, oběť má viditelná zranění).

Oběť šikany nebo její kamarád případ nahlásí učiteli.

Šikana vyjde najevo při monitorování vztahů ve třídě.

V případě, že žák vysílá skryté signály o pomoc (žák vchází do třídy až po učiteli, postává osamoceně, nemá kamaráda, je smutný, ustrašený, má nadměrnou absenci, náhle se mu zhorší

prospěch apod.) nebo při známkách subtilního násilí a manipulace (žák je přehlížen, odmítán, dostává příkazy a snaží se jim vyhovět, ostatní mu ničí věci a je terčem různých žertíků, třída se mu směje, nadává mu, ostatní do něj strkají, „dobrovolně“ jim dává svačinu).

Při hodnocení projevů vždy posuzujeme, zda jsou přítomny znaky šikanování: samoučelnost, agrese a nepoměr sil.

Kdo řeší šikanu a s kým spolupracuje?

Šikanu řeší školní metodik prevence s výchovným poradcem, třídním učitelem, se školským poradenským zařízením, výchovnou komisí, příp. jinými odborníky.

Postup pedagoga:

Pokud je pedagog informován o šikaně, nebo pojme podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování ve spolupráci se školním metodikem prevence a výchovnou komisí.

Postup ředitele školy:

- přijme informaci o šikanování (od pedagoga, rodiče, žáka)
- rozhodne se, zda škola zvládne řešení šikany vlastními silami, nebo zda potřebuje pomoc zvenčí (PPP, SVP, Policie ČR)
- v případě prokazatelných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou podílet na jejím vyšetřování dle jeho pokynů
- zajistí informování rodičů o vyšetřování šikany, které řídí
- v případě potřeby zajistí zprostředkování odborné péče
- v případě nutnosti doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu
- v mimořádných případech podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
- při podezření, že šikanování naplnilo podstatu trestného činu (provinění), oznámí tuto skutečnost Policii ČR
- projedná v pedagogické radě potrestání agresorů.

Na co se zaměřit při vyšetřování případů šikany

Je nutno zdokumentovat odpovědi na následující otázky:

Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?

Kdo je agresor, popřípadě kolik je agresorů, kdo z nich je iniciátor, kdo jsou aktivní účastníci (oběti a agresori)?

Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětem?

K jak závažným agresivním a manipulativním projevům šikany došlo?

Jak dlouho šikanování trvá?

V případě, že je informátorem o šikaně rodič, nesmíme jeho výpověď zpochybňovat, ale věc neodkladně řešit, domluvit se s rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte a naznačit příští kroky. V případě, že je informátorem sama oběť, je důležité, aby o tom nevěděli ostatní žáci a abychom ji ochránili před agresory.

Postup ŠMP a VP

a) Vyšetřování počáteční šikany (se standardní formou)

- rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi
- nalezení vhodných svědků (výběr z žáků, kteří s obětí kamarádí, nebo ji alespoň neodmítají, žáky a kteří jsou nezávislí na agresorech)
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů); důležité je, aby rozhovory byly organizovány tak, aby o nich druzí nevěděli
- zajištění ochrany obětem; po celou dobu vyšetřování je nutné ochránit oběť, zvýšit dozor, zorganizovat bezpečné příchody a odchody dítěte, v nutném případě nechat dítě doma
- po shromáždění důkazů rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi; slouží k zastavení agrese; poté upozorníme agresory, že při jakémkoli náznaku šikanování bude jejich potrestání přísnější, případně bude nahlášeno policii, pokud budou mít naopak snahu napravit situaci, může to zmírnit kázeňská opatření
- realizace metody usmíření nebo metody vnějšího nátlaku (výchovný pohovor, výchovná komise s agresorem a jeho rodiči)
- třídnická hodina (o způsobu potrestání agresorů informujeme celou třídu; je třeba s touto třídou nadále pracovat, rozvíjet kamarádské a bezpečné vztahy; při práci s třídou je možné se obrátit na odborníky)
- rozhovor s rodiči; úkolem je informovat rodiče o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních; v případě nutnosti je možné zorganizovat třídní schůzku.

b) Vyšetřování pokročilé šikany s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti

- překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti.
- nahlášení případu policii
- vlastní vyšetřování; rozhovor s obětí a informátory, nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků, individuální nebo konfrontační rozhovory se svědky, rozhovory s agresory, případně jejich konfrontace
- léčba metodou vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Výchovná opatření

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy
- snížená známka z chování
- ve zvlášť závažných případech podmíněčné vyloučení a vyloučení ze školy.

V mimořádných případech se užití další opatření:

- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
- v případě, že šikana naplňuje skutkovou podstatu trestného činu podle z. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, podává ředitel školy trestní oznámení na Policii ČR.

Primární prevence v třídnických hodinách

Časovým prostorem třídního učitele pro uskutečňování programu jsou třídnické hodiny. Při nich by měli účastníci komunikace sedět v kruhu. Obsah setkání by měl zahrnovat: zahájení, aktuální témata, připomínky a dotazy. Komunikace by měla být otevřená, každý by měl mít prostor se vyjádřit. TU by měl vytvořit společně s žáky specifická pravidla komunikace a dbát na jejich dodržování. TU by měl dát jasně najevo, že šikana nebude trpěna.

Ochranný režim

Ochrana žáků před šikanou je zakotvena ve Školním řádu SŠTO.

Před vyučováním a o přestávkách, při výchově mimo vyučování i ve školní jídelně je zajištěn pedagogický dohled.

Spolupráce s rodiči

Úkolem každého učitele je získat rodiče ke spolupráci na pravidelných třídních schůzkách.

Školní poradenské služby

Pokud někdo z žáků či rodičů, příp. učitelů potřebuje pomoc, může se obrátit na:

- třídního učitele

- školního metodika prevence
- výchovného poradce
- ředitele školy.

Spolupráce školy se specializovanými pracovišti

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány. Zejména:

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou),
- případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany.

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Pokud má pedagog podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že rodiče odmítají spolupracovat se školou, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

Vztahy se školami v okolí

SŠTO Dačice spolupracuje se základními školami v Dačicích. V rámci udržování dobrých vztahů spolupracujeme při různých školních i mimoškolních činnostech, zejména sportovních a kulturních akcích s Gymnáziem Dačice, SOUZaS Dačice, základními a mateřskými školami.

Příloha č. 3

Nabídka volnočasových aktivit v Dačicích

Sportovní vyžití (fotbal, sálová kopaná, florbal, basketbal, nohejbal, tenis, koupaliště aj.)

Besedy pořádané DM, příp. Městskou knihovnou Dačice

Městského kulturního střediska nabízí kulturní a společenské akce, kurzy společenských tanců, kurzy ANJ

3D kino

Kroužky pořádané **Domem dětí Dačice** (např. mažoretky)

Příloha č. 4

Slovníček odborných pojmů

Agrese je útočné jednání vůči druhé osobě, tendence zničit nebo poškodit nějaký objekt.

Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování, žák se z vlastní vůle, bez vědomí rodičů vyhýbá pobytu ve škole.

Šikana je fyzické a psychické týrání a omezování jedince v kolektivu.

Kyberšikana je druh šikany, který využívá ICT technologie (mobilní telefony, počítače, e – maily apod.).

Násilí jsou útoky, napadání, výhrůžky od jiné osoby s cílem ublížit či získat nad obětí převahu a moc

Intolerance je nesnášenlivost, nerespektování.

Antisemitismus je nesnášenlivost, předpojatost vůči židům, etnické skupině nebo rase.

Extremismus jsou vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních norem, vyznačuje se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým principům.

Rasismus je ideologie hierarchizující skupiny podle rasového klíče.

Xenofobie je strach z neznámého, často označovaná jako strach z cizinců.

Homofobie je diskriminace, odpor nebo iracionální strach z homosexuality nebo homosexuálů.

Vandalismus je svévolné poškozování veřejného nebo soukromého majetku, které nepřináší pachateli žádné materiální obohacení.

Závislostní chování je chování, které vede u člověka k závislosti na návykové látce nebo určité činnosti.

Netolismus je chorobná závislost na tzv. virtuálních drogách, kam lze zařadit např. počítačové hry, mobilní telefon, internet nebo televizi.

Gambling je chorobná závislost na hraní hazardních her.

Rizikovými sporty a rizikovým chováním v dopravě rozumíme vědomé hazardování s vysokým rizikem smrti nebo zranění. Je to jen jiná forma ruské rulety, při které se nebere ohled na běžné meze, zákony, vlastní ani cizí životy.

Poruchy příjmu potravy jsou onemocnění, kam patří **mentální anorexie**, **mentální bulimie** a také **přejídání** spojené s jinými psychickými poruchami, například se stresem.

Sekty jsou náboženské nebo politické skupiny, která se odpojily od větší, zavedené skupiny.

Sexuálně rizikovým chováním rozumíme soubor projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují rizika v oblasti zdravotní, sociální a dalších oblastech. Takové chování může být přítom ve společnosti relativně častým jevem (např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, promiskuitní chování nebo rizikové sexuální praktiky).

Příloha č. 5

Digitální výukové materiály sloužící k prevenci rizikového chování

Druh	Název
DVD	Katka- dokument o uživatelce drog
DVD	Mezi stěnami – tematický film o šikaně
DVD	Mezi nimi – tematický film o problematice AIDS
DVD	Sami – tematický film o poruchách příjmu potravy
DVD	Kyberšikana
VHS	Prevence AIDS
VHS	Závislí
VHS	Metody odvykání kouření
VHS	Řekni drogám ne
VHS	Drogy a neurony
VHS	Drogy – video pro pedagogy
VHS	Naučte své dítě říkat ne
VHS	Příběh Jakuba K.
VHS	Rodiče v nouzi
VHS	Očima hadů I., II., III.
VHS	Tereza – intimní zpověď
VHS	Drogová problematika, sexuální výchova

Příloha č. 6

Internetové zdroje

Webové stránky:

www.adiktologie.cz

www.msmt.cz

www.prevence-info.cz

www.anabell.cz

www.cppt.cz

www.drogy.net

www.odrogach.cz

www.drogovaporadna.cz

www.streetwork.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.linkabezpeci.cz

www.sikana.org

www.sikana.cz

www.e-bezpeci.cz